

ARABER, JUDAR OCH ENGELSMÄN

Av lektor docent HUGO VALENTIN, Uppsala

DEN språkliga och litterära arabiska renässans, som föregick den arabiska nationalismen, föddes i de amerikanska presbyterianernas och de franska jesuiternas sinsemellan konkurrerande missionsskolor i Syrien. De förnämsta infödda arabiska språkförbättrarna på 1800-talets förra hälft, t. ex. Nazif Jazeji lade där grunden till sin åskådning och bildning. 1857 stiftades Syrisk vetenskapliga sällskapet, där endast araber, muhammedanska och kristna, blevo medlemmar. Den arabiska nationalismens förnämsta historieskrivare i våra dagar, den för några år sedan avlidne George Antonius, en kristen arabisk nationalist, har betecknat detta sälls kaps bildande som det »kollektiva (arabiska) nationalmedvetandets första utåt riktade manifestation». Ur denna kulturella samhörighetskänsla föddes den politiska. Jazejis son diktade det berömda odet: »Resen eder och vaknen upp, araber», och manade till kamp mot turkarna, den dåtida arabiska världens herrar. I George Antonius bekanta arbete *The Arab Awakening*, som utkom 1938, stå dessa ord som motto.

Det dröjde emellertid länge, innan denna ursprungligen kulturellt betonade, småningom politiserade »nationalism» blev en faktor av betydelse i den arabiska världen. Det var religionen, ej nationaliteten, som i Orienten söndrade eller förenade folken, liksom fallet varit i Europa ända in på 1600-talet. Ännu under balkankriget 1912 stodo korset och halvmånen mot varandra som två fientliga makter, såsom de gjort sedan korstågstiden, och kunde det ottomanska kejsardömets härskare i egenskap av kalif utnyttja den muhammedanska solidaritetskänslan, panislamismen, både som ett förenande band mellan sina till nationaliteten högst olikartade undersåtar och som kampparoll till de muhammedanska folken utanför sitt väldes gränser.

Visserligen fanns det redan före det förra världskriget en arabisk, antiturkiskt färgad separatistisk rörelse, ledd av nationalistiska intellektuella kretsar i Syrien och Mesopotamien. Men

det existerade ännu icke något som kunde kallas för en nationalistisk arabisk folkrörelse, icke ens i Syrien, som i fråga om åskådningssätt var det mest europeiserade av sultanens arabiska länder. Ett svalg var ännu befäst mellan den stora massan, för vilken tanken på en sammanslutning av de dittills splittrade arabiska stammarna till en nationell enhet var alldeles främmande, och de antiturkiska, panarabiskt inställda officerarna och intellektuella i Damaskus, Beirut, Bagdad och Mosul. Icke heller den mot engelsmännen i Egypten och fransmännen i Tunisien riktade självständighetsrörelsen hade någon utpräglad panarabisk karaktär.

Då det första världskriget utbröt, sökte England egga araberna till kamp mot sultanen. Resultatet blev magert. Det av konung Husseins son Feisal (och överste Lawrence) ledda »upproret i öknen» blev ett fiasko. Upprorshären utgjorde en fåtalig skara. När den var störst, räknade den 700 man men ofta var den mindre än 300 (James A. Malcolm i Manchester Guardian 14.4. 1944). Men England hade under kriget lovat araberna vidsträckt nationell frihet och självständighet — varvid de dock undantagit några strategiskt viktiga områden — och de voro angelägna att också efter fredsslutet stå på god fot med de arabiska furstarna. Att engelsmännen, såsom alltjämt arabiska apologeter göra gällande, skulle ha svikit vissa av de löften, de under kriget givit Hussein, förefaller ej sannolikt. Det gäller också Palestina, som enligt vad vissa arabiska författare sökt bevisa, tillhörde de områden, som den engelske underhandlaren Mc Mahon redan 1915 å sin regerings vägnar lovat Hussein. Överse Lawrence, arabernas speciella vän, har också reservationslöst understrukt, att England efter uppgörelsen med araberna vid 1920-talets början hade »rena händer». Men den stora decentraliserade arabiska stat eller möjligen statsförbund, varpå Hussein och de arabiska nationalisterna hoppats, blev icke av, vilket alstrade besvikelse och bitterhet bland dem. Och de metoder, varpå engelsmännen och fransmännen sökte bevara och utvidga sina maktpositioner i Främre Orienten, stötte på starkt motstånd bland araberna i Egypten och i mandatländerna Syrien, Libanon, Irak och Palestina.

Vid tiden för det andra världskrigets utbrott hade den arabiska oavhängighetsrörelsen, som till sin fördel kunde utnyttja den italienska fascismens och den tyska nazismens energiska anti-engelska och antifranska propaganda i Mellersta Östern, vunnit

den ena framgången efter den andra. Det nya världskriget verkade i samma riktning. I närvarande stund är Palestina det enda land i Mellersta Östern med arabiskspråkig majoritet, som ej åtnjuter full suveränitet. Men ej blott det. Hela den arabiska världen, men särskilt Mellersta Österns länder, för några årtionden sedan bebodda av primitiva »historielösa» folk, som levde i traditionella orientaliska former, har snabbt ändrat karaktär och befinner sig nu i en sjudande europeiseringsprocess. Hejdas ej denna utveckling, förefaller det sannolikt, att de forna turkiska länderna i Mellersta Östern med sina väldiga, extensivt brukade eller obrukade jordarealer samt kolossala fyndigheter av olja och ädla metaller komma att utveckla sig till nationalstater i västerländsk mening med ett i hög grad industrialiserat näringsliv och en talrik rörlig »intelligentia». Redan nu utgör Mellersta Österns arabstater en politisk makt. Fem av dem äro medlemmar i Förenta nationerna och en av dem äger säte och stämma i säkerhetsrådet.

Och dock: Englands ställning i Mellersta Östern är fortfarande stark. Flera av arabstaterna äro ännu i realiteten engelska klientstater. Det gäller först och främst Transjordanien, som förra året upphöjdes till suverän stat och kungadöme (med cirka 300,000 invånare). Dess statsinkomster räcka ej till för mer än halva budgeten. Resten täckes av England, som helt och hållet underhåller dess armé, sedan nu landet faktiskt utbyggt till engelsk försvarsbas, enligt rysk uppfattning till brittiskt uppmarschland. Irak är helt beroende av inkomsterna från Iraq Petroleum Company. Och konung Ibn Sauds saga skulle förmodligen snart vara all, om engelsmännen plötsligt drogo in sitt årliga understöd till honom — 800,000 pund — och amerikanerna sina stora oljesubsidier. Inget av arabländerna utom Palestina, vars industri dock till största delen är judarnas verk, och i någon mån Egypten, äger ännu krigsindustri eller industri, som vid behov kan omdanas till sådan, och deras militära resurser äro obetydliga såväl kvantitativt som kvalitativt. Och Rysslands i hela Mellersta Östern ökade inflytande har för stora delar av den arabiska världen kommit England att framstå som en protektor och potentiell bundsförvant. Man vill visserligen vara herrar i eget hus och icke lida främmande trupper på arabisk mark men önskar samtidigt vid behov ha tillgång till brittiska trupper. Särskilt i Egypten har detta på sista tiden vållat stark spänning mellan regeringspartiet och ultraistiska, extremt engelskfientliga element.

Onekligen ligger Englands största chans att bevara något av sin forna och nuvarande maktställning i Mellersta Östern i de arabiska folkens behov av västerländsk ledning för utvecklandet av deras näringsliv samt administrativa, sociala och politiska organisationsformer — för att ej tala om rörelsekapital. Det hade varit zionisternas mening, att judarna skulle spela denna roll ej blott i Palestina utan i hela den arabiska världen, vartill de som ett icke-imperialistiskt folk syntes lämpa sig bättre än någon stormakt. Det vänskapsfördrag, som Weizmann, den zionistiska världsorganisationens president, 1919 slöt med emir Feisal, som representerade sin fader konung Hussein, den arabiska frihetsrörelsens ledare, innehöll bestämmelser därom. Men då nu den brittiska politiken växlat in på antizionistiska banor, ligger det närmast till hands för England självt att spela denna roll. De män, som sedan länge utöva det bestämmande inflytandet på den brittiska politiken i Mellersta Östern, t. ex. Sir Kinihan Cornwallis, chef för den av Bevin grundade arabiska byrån för Mellersta Östern, förut ledare av Englands arabiska byrå i Kairo, och Sir Walter Smart, betecknad som denna politikens »hjärna», förra året utnämnd till »orientalisk minister» i Kairo, tyckas alla vara inställda därpå. Det gäller blott att finna en modus vivendi ej blott med arabförbundets furstar utan även med den arabiska »nationaliströrelsen».

Ett uppseendeväckande uttryck fick detta åskådningssätt i ett memorandum från Kairo-avdelningen av Chatham House (Englands »Utrikespolitiska institut») och i en broschyr *Great Britain and the Arab World* (London 1945), skriven av A. H. Hourani, en arabisk nationalist av engelsk-libanesisk börd, som tydligen är den egentlige författaren också till nämnda memorandum. Enligt denne bör England bejaka den arabiska nationalismen, avstå från varje mer eller mindre kamouflerat överhöghetsanspråk över arabiskt territorium och reglera sitt förhållande till de arabiska staterna medelst traktater, baserade på jämställdhetens grund. »Hela det politiska livets struktur i den arabiska världen», skriver Hourani, liksom »de arabiska staternas förhållande till varandra beror av Englands närvaro i Mellersta Östern». Det skulle enligt honom vara en olycka för båda parterna, om England försvunne därifrån. Men faran är för handen på grund av arabernas ovilja mot varje form av främlingsvälde. Skulle England t. ex. vilja återställa Frankrikes välde i Syrien och Libanon eller upp-
rätta en judisk stat i Palestina skulle detta betyda slutet på den

arabisk-brittiska vänskapen, varefter araberna antingen komme att avgränsa sig mot allt europeiskt inflytande eller kasta sig i Rysslands armar. Det förstnämnda skulle ej blott leda till att Englands maktpositioner i Mellersta Östern ödelades utan även till att den arabiska pånyttfödelseörelsen kastades ur sina banor och förgiftades både politiskt och kulturellt, det senare till en förödande maktkamp i den arabiska världen. Men om England i ord och hållning stöder den arabiska nationalismens krav och de brittiska »rådgivarna» i Mellersta Östern ej blanda sig i de arabiska inre förhållandena, då skola de arabiska regeringarna — det är det långa talets korta mening — tillåta engelska garnisoner på strategiskt viktiga orter i Mellersta Östern, en högst diskutabel åsikt i betraktande av den roll, som dylika engelska »tvingborgar» spelat t. ex. i Egypten under för England kritiska situationer.

Den arabiska nationalism, varom här talas, vinner otvivelaktigt allt större terräng och färgar allt vidare lagers tänkesätt. Men den är av delvis annan art än den europeiska nationalismen, som i motsats till den arabiska är ett barn av liberalismens och de mänskliga rättigheternas tidevarv, och den uppbäres ännu av endast en mindre del av Mellersta Österns araber. Icke utan skäl har det påståtts, att den snarast påminner om massrörelserna under den europeiska medeltiden. De massor, som följde Huss, Jeanne D'arc och Engelbrekt, voro icke »nationalister» i modern mening men väl bärare av en dunkelt fattad nationalitetskänsla, som tog sig omedelbara uttryck i ovilja och hat mot »utlänningar». Och dylik aversion mot allt, som ter sig såsom främlingsvälde, såsom europeiskt förmyndarskap över araberna, genomsyrar år för år allt bredare lager i den arabiska världen.

De egentliga bärarna av arabisk »nationalism» i modern västerländsk mening äro dels den styrande jorddrotsaristokratien, för vilken dock bevarandet av den politiska och sociala maktpositionen betyder mer än allt, dels de allt mer framgående kommersiella och intellektuella kretsarna i de arabiska storstäderna. Där emot torde Ibn Sauds primitiva undersåtar, om också lätta att uppegga mot otrogna och främlingar, vara ganska oanfrätta av nationalitetsidéen, och detsamma gäller säkerligen också de stora trälände bondemassorna i de halvfeodala länderna väster om Saudi-Arabien.

Därtill kommer, att den arabiska världen mellan Nildalen och Persiska viken är i högsta grad heterogen. Mindre betyder det,

att »araberna» äro ett folk av högst olika ursprung både biologiskt och historiskt — exempelvis äro Palestinas »araber» till övervägande del arabiserade icke-araber — och att de arabiska dialekterna förete så stora olikheter, att alla araber ingalunda begripa varandra. Det gemensamma skriftspråket utgör visserligen ett band, likaså den gemensamma islamitisk-arabiska civilisationen. Men de inom-islamitiska religiösa motsatserna äro flerstädes starka, och de kristna araberna äro ju uteslutna ur den gemenskap, som vilar på panislamitisk grund. Det egentliga förbundsbandet blir därför, bortsett från främlingshatet, trots allt det gemensamma språket — ungefär som fallet var med den unga tyska nationalismen på det tyska småstateriets tid, då fäderneslandet förklarades omfatta alla länder, där det tyska språket talades, »wo die deutsche Zunge klingt», såsom Ernst Moritz Arndt uttryckte saken. Det är därför blott alltför naturligt, att denna slags arabiska nationalism, som förefaller européen mest bekant, har påfallande många företrädare bland de icke-muhammedanska, kristna araberna.

För de flesta muhammedanska och kristna arabiska nationalisterna hägrar säkerligen ett arabiskt statsförbund, en förbundsstat eller en enhetsstat som slutmålet i fjärran, men om medlet att nå detta gå meningarna isär, och en djupgående söndring, påminnande om den österrikisk-preussiska före det bismareckska enhetsverkets genomförande, råder mellan konkurrerande stater, dynastier och klaner. Särskilt stark är spänningen mellan å ena sidan Saudi-Arabien, vars härskare, Ibn Saud, 1924 fördrev konung Hussein och hans hus från land och rike, och å andra sidan Husseins ättlingar, konungarna av Transjordanien och Irak, som hoppas kunna grunda ett storsyriskt rike, omfattande Transjordanien, Irak, Syrien, Libanon och delar av Palestina. En sådan (decentraliserad) stat eller statsförbund skulle med sina väldiga arealer, Mosuls oljekällor, viktiga medelhavshamnar och enorma agrikulturella möjligheter lätt bli en medtävlare till Egypten, som med sitt jämförelsevis högt uppdrivna näringsliv och bortåt 20 millioner invånare för närvarande har hegemonien i den arabiska världen. Det behöver knappast påpekas, att Ibn Saud som har grundad anledning att frukta för sin ätts framtid, inför detta perspektiv sökt stöd hos konung Farouk av Egypten, som iklätt sig garanti för tronföljdens bevarande inom Saudi-Arabiens härskande dynasti.

Men ej mindre viktig med hänsyn till Englands välde i Mel-

lersta Östern äro de olikheter i dennas sociala struktur, som redan berörts. Bortsett från Saudi-Arabien, där de flesta invånarna utgöras av beduiner och där gammalarabiska, patriarkaliska förhållanden och åskådningssätt ännu prägla det sociala och politiska livet, utgöres huvudparten av den arabiska befolkningen av ett i elände och okunnighet nedsjunket, till märgen utsuget bondeproletariat, behärskat av en fåtalig, rik godsägararistokrati, de s. k. effendis. Av Iraks befolkning beräknas två tredjedelar leva på mindre än 10 öre per dag, barnadödligheten beräknas där till 227 pro mille, större delen lider av köns- och ögonsjukdomar. I Egypten äro fellahernas (böndernas) förhållanden ungefär lika eländiga. Och så vidare. I alla dessa halvfeodala arabiska länder tillhöra det politiska, sociala och kulturella livets ledare godsägar-skiktet. »T. o. m. de nyss grundade fackföreningarna och de vänsterbetonade rörelserna ta till sina ledare missnöjda söner till storgodsägare» (J. E. M. Ruttij). Men givetvis är inte godsägararistokratiens makt grundmurad. I både Egypten och Palestina, där en blomstrande industri nyss uppkommit, varigenom en social nydaning främjats, torde det väl ej dröja länge, förrän män ur andra samhällslager börja göra sig gällande vid sidan av ledarna ur jorddrotsadelns krets.

Om nu det ofta hörda påståendet vore riktigt, att britterna älska att söndra och härska, skulle Mellersta Österns arabiska värld erbjuda rika möjligheter för dem. I stället ha de där bemödat sig att åstadkomma en samverkan mellan de arabiska staterna, varvid de också tagit den arabiska nationalismen i sin tjänst. Det är ej att betvivla, att farhågorna för rysk aggression i Mellersta Östern varit en av huvudorsakerna för att ej säga själva huvudorsaken därtill. Det har gällt att organisera den arabiska världen till det engelska imperiets skydd. Ty genom Mellersta Östern går världets livsnerv: dess flyg- och flottstyrkor i Medelhavet bero av den olja, som ledes från Irak till Haifa och Tripolis, och genom Mellersta Östern gå dess förbindelser med Indien och Fjärran Östern.

Den engelska diplomatiens, framförallt Kairoambassadören lord Killearns och Sir Walter Smarts, förnämsta insats för åstadkommande av denna de disparata arabiska krafternas samordning är som bekant de sju självständiga arabstaternas förening till ett förbund, vanligen kallat The Arab League, som vid vissa tillfällen uppträder som en enhet. I kampen mot zionismen har detta statsförbund, som bakom sin fasad av enighet döljer så djupa anta-

gonismer, fått en samlande paroll. Det har skämtsamt sagts, att det hade måst uppfinna judarna, om dessa icke redan existerat. Men de olika medlemmarnas inställning till zionismen är i själva verket rikt nyanserad. Exempelvis kännetecknas Ibn Sauds anti-zionism av en vild fanatism, varom ej minst de först av censuren förbjudna, sedan offentliggjorda delarna av hans brev till Truman vittna. Hans bundsförvant konung Farouk och dennes krets torde däremot betrakta saken mer realpolitiskt: det industrialiserade judiska Palestina är Egyptens rival, särskilt när det gäller avnämarna i baklandet i öster, och av strategiska skäl önskar Egypten nu liksom under föregående årtusenden behärska Palestina, åtminstone dess södra delar. Konung Abdullah av Transjordanien åter, som England nyligen skänkt full suveränitet och kungavärdighet och som anses som den mest engelskvänlige av Arabförbundets sju statschefer, anses i vida kretsar brista i fråga om antizionism, fastän han undviker komprometterande uttalanden. Envisa rykten ha utpekat honom som villig att gå med på upprättandet av en judisk stat i en del av Palestina, om blott en del av detta land förenas med Transjordanien och den storsyriska drömmen i någon form realiserar.

Givetvis spelar också härvidlag den arabiska »nationalismen» så till vida en roll, att det västerländska inflytandet för mången arab kännes som ett hot mot den arabisk-islamitiska civilisationen. Det är lätt att bevisa, att judarna icke utdriva eller vilja utdriva araberna ur Palestina, att de tvärtom gjort det till arabernas främsta invandringsland, att landet kan motta millioner judiska invandrare och att fortsatt invandring skulle höja de palestinensiska arabernas materiella välstånd och kulturella nivå, kort sagt att judarna genom sina rationella västerländska metoder på agrikulturens och industriens område höja det palestinensiska näringslivets kapacitet till båda folkens gagn. Men det är också obestridligt, att landets gammalarabiska prägel hotas därav. Då under den engelsk-amerikanska Palestinakommissionens session i Kairo sistlidna mars en av medlemmarna pekade på landets möjligheter att motta judiska invandrare, replikerade dr Jamali, en hög ämbetsman i Iraks utrikesdepartement: »Vi tycker inte om att leva som amerikaner i skyskrapor. Enligt vårt sätt att se är Palestinas absorptionsförmåga redan tömd.»

Men en ur viss synpunkt än viktigare orsak till den arabiska jordanistokratiens förbittring mot zionismen är den omständigheten, att med den följer västerländsk rationalitet ej blott på

teknikens utan även på politikens och samhällslivets område, icke minst en modern arbetarrörelse. Den hotar hela den arabiska l'ancien regime, först i Palestina och sedan i dess grannländer. Det zionistiska arbetarpartiet, som helt dominerar Palestinas judiska sektor, eftersträvar att kombinera det judiska folkets räddning ur hemlöshetens inferno med ett stort mänskligt befrielseverk i Mellersta Östern, som samtidigt skulle komma att utgöra grundvalen för arabisk-zionistisk intressegemenskap. Redan från begynnelsen vann det härigenom vänner i det engelska arbetarpartiet liksom i socialdemokratiska partier världen runt. Bekant är, hur labourledarna — och f. ö. även Churchill — brännmärkte Chamberlains vita bok 1939, varigenom världens judar berövades det palestinensiska invandringslandet, när de bättre än någonsin behövde det, hur det engelska arbetarpartiet före det sista parlamentsvalet entusiastiskt gick in för ett prozionistiskt program och hur ministären Attlee sedan svek judarna.

Det nu föreliggande regeringsförslaget till Palestinafrågans lösning, den s. k. Morrissonplanen, innebär som bekant det judiska nationalhemmets förvandling till en liten enklav i ett arabiskt, av mandatlandet England styrt Palestina, varifrån de nuvarande eller framdeles blivande hemlösa judarna, bortsett från något hundratusental, komma att vara uteslutna, alltså zionismens likvidering. Om judarna också framdeles bli utan ett eget land, som kan uppta de »övertaliga», komma de — det är zionisternas övertygelse, vilken väl delas av de flesta kännare av judisk historia — enligt gruppantipatiens lagar och oberoende av sin assimilationsvilja att förbli ett vandrarfolk och ett syndabocksfolk, såsom de varit de sista två tusen åren. Därav den förtvivlan, som bemäktigat sig stora delar av den judiska ungdomen i Palestina och drivit den att tillgripa terroristiska metoder.

Den engelska arbetarledningens övergång till en politik, som de nyss fördömt, är så mycket mer uppseendeväckande, som både Attlee, Bevin och Morrisson under krigets tre sista år voro medlemmar av krigskabinetet och alltså haft tillgång till alla papper rörande Mellersta Österns problem. Varför ha de då nu böjt sig för de konservativa antizionisterna i Downing Street och i Mellersta Österns residensstäder? Frågan kan också formuleras så: Varför bedriva de »konservativ» i stället för »socialistisk» utrikespolitik?

I alla Mellersta Österns länder har England engagerat sig med det konservativa ledarskiktet, som med all kraft bekämpar de de-

mokratiska, vänsterbetonade riktningarna. De arabiska politiker, som före El Alamein samarbetade med fascisterna och nazisterna, ha i påfallande många fall ej blott tagits till nåder igen utan t. o. m. kommit till makten. Judarna äro ej de enda, som under kriget togo parti för England mot Hitler men som skjutits åt sidan eller öppet bekämpas. Detsamma är t. ex. fallet med Wafdpartiet i Egypten och med Naschaschibis mot exmuftin fientliga, mer moderata parti i Palestina. Den syriska republikens nuvarande president var under många år chef för den pronazistiska istaklalgruppen, och till försvarsminister i det syriska kabinettet kallades för ej länge sedan en av de mest aktiva pronazisterna under kriget, vilken efter Syriens ockupation 1941 i landsflykt fortsatte sin antiengelska verksamhet. Libanons premierminister blev 1943 en man av liknande cert — han är f. ö. nu en av Libanons representanter i F. N. — och Iraks nuvarande utrikesminister, den ovannämnde dr Jamali, var redan före kriget känd för sina nazistsympatier. Alla dessa regeringar bekämpa de demokratiska, vänsterbetonade riktningarna medelst tidningsbeslag, arresteringar av fackföreningsledare och genom än mer drastiska åtgärder. Såsom närmare belyses i en instruktiv artikel av en irakisk vänsterledare (*The New Statesman and Nation*, 14 sept. 1946) är det ej att betvivla, att denna antidemokratiska politik inspirerats av den engelska regeringen, som fruktar arabiska massrörelser och den ryska propagandan. Det förefaller, som skulle Bevin anse England ha engagerat sig så djupt med de konservativa och högerextremistiska kretsarna i Mellersta Östern, att det icke gives någon återvändo.

Den kritik, som på labourhåll ägnats Bevins Palestinapolitik, har fått sitt mest pregnanta uttryck i en av underhusledamöterna Crossman och Foot författad broschyr, som bär den betecknande titeln »A Palestine Munnich?». De klandra, att Bevin låtit skrämman sig av de arabiska nationalisternas tomma hotelser om heligt krig m. m. och av de konservativa antijudiska kolonialämbetsmännens tendentiösa svartmålningar. Som det ju aldrig kan bli tal om någon arabisk *folkresning* mot judarna — det råder i regel ett gott förhållande mellan Palestinas judiska kolonister och deras arabiska grannar — och arabernas militära resurser äro obetydliga både kvantitativt och kvalitativt, bör man, mena författarna, hellre ta risken av ett arabiskt guerillakrig i det heliga landet, understött av diverse lejda utompalestinensiska förband, än offra judarnas framtid, såsom England 1938 i München

till ingen nytta offrade sudettyskarnas. Som militär faktor är också judarna i Palestina långt starkare än araberna därstädes. Sin ståndpunkt sammanfatta de båda kritikerna i följande ord:

»För en brittisk regering, som med moraliskt, ekonomiskt och tekniskt bistånd från Förenta staterna fast och bestämt ginge in för en politik, som tillät expansion av det judiska Nationalhemmet intill gränsen för Palestinas absorptionsförmåga och samtidigt infogade detta judiska samhälle i den arabiska världen i Mellersta Östern, vore det möjligt att övervinna den lokala palestinensiska oppositionen. Arabförbundet skulle först protestera våldsamt. Det finns emellertid intet bevis för att dessa protester skulle utmytna i en samordnad aktion. De skulle förvandlas till vänskap, om Storbritannien och Amerika gjorde en del utfästelser till arabstaterna om finansiell hjälp i stor skala för planering av bevättning, industrialisering och ekonomisk utveckling.»

Att England under arbetarpartiets ledning i sin utrikespolitik borde söka kontakt ej med de antidemokratiska utan med de demokratiska kretsarna i utlandet understrykes väl icke i Crossmans och Foots broschyr men betonades desto starkare i den underhuskritik, som den förstnämnde i spetsen för arbetarpartiets »rebeller» nyligen ägnade Bevins politik.

Palestinafrågans lösning synes ännu oviss. Varken araberna eller judarna ha emellertid förlorat hoppet. De förra kräva Palestina som självständig arabisk stat och äro villiga att i så fall garantera den judiska minoriteten en självständig ställning. De senare, för vilka det framför allt gäller att för framtiden bevara judarnas invandrings- och kolonisationsmöjligheter, har föreslagit England upprättandet av en självständig judisk stat, bestående av 15 % av Palestina väster om Jordan samt av Negev, landets södra, ökenartade hälft, som ej araberna, ett av världens jordrikaste folk, men väl de hemlösa, av undergång hotade judarna äro villiga att försöka kolonisera. De äro övertygade om att araberna förr eller senare skola böja sig för fait accompli. Engelsmännen tyckas ännu ej bestämt sig. Mot dem, som i likhet med Hourani förorda totala eftergifter för araberna på alla punkter i Palestina liksom annorstädes och därav hoppas på en arabisk-brittisk entente cordiale, stå de, som i likhet med socialisten Crossman och högermannen Churchill däri se en stor fara för Englands makt ej blott i Palestina utan i hela Mellersta Östern.